Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Τὸ ἦπαρ, ἑστία κάθε ἀσθενείας. Παράδοξες καὶ μυστηριώδεις θεραπεῖες. Ἡ ἀλεπονουρὰ ποὺ γιατρεύει τὸν πυρετό! Ἡ θεραπεία τῆς ἀρθρίτιδος. Ὁ πονόδοντος καὶ ἡ ψαμμίασις. Τὰ πόδια τοῦ τυφλοπόντικα. Συνταγὴ κατὰ τῆς... οἰνοποσίας κ.τ.λ.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα, οἱ γιατροὶ ἀπέδιδαν ὅλες σχεδὸν τὶς ἀρρώστειες εἰς... πάθησιν τοῦ ἥπατος! Τὸ σημότι ἤτανε, κατὰ τὴ γνώμη τους, ἡ ἑστία ὅλων τῶν σωματικῶν ἐνοχλήσεων καὶ ἀδιαθεσιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ γιὰ νὰ κάνουν καλὰ τοὺς πελάτες των, οἱ γιατροὶ τοῦ μεσαίωνος κατέφευγαν σὲ μέσα πολὺ παράξενα, πολὺ πρωτότυπα, πολὺ μυστηριώδη!

Ἂν, παραδείγματος χάρη, ἔπασχες ἀπὸ ὑδροπικία, ἔφτανε νὰ χτυπήσῃ ὁ γιατρὸς ἐννιὰ φορὲς τὴν κοιλιά σου, γιὰ νὰ γίνῃς ἀμέσως καλά! Ἂν πάλι εἶχες πυρετό, τὸ μόνο φάρμακο ποὺ θὰ σὲ γλύτωνε ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν αὐτή, ἤτανε νὰ κρεμάσῃς ἀπὸ τὴ ζώνη σου, ἀπὸ τὴν ἀριστερή της πλευρά, μιάν... ἀλεπονουρά!... Τὴ συνταγὴ αὐτὴ τὴ συνιστοῦμε θερμότατα καὶ στοὺς δαγκειοπλήκτους ἀναγνώστας μας, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τοὺς ἐγγυώμεθα περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητός του.

Πρὶν ὅμως συνεχίσουμε τὴν ἀπαρίθμηση τῶν διαφόρων μέσων μὲ τὰ ὁποῖα οἱ γιατροὶ τοῦ μεσαίωνος κατέπαυαν τοὺς πόνους τῶν πελατῶν τους, νομίζουμε ἀπαραίτητο νὰ σᾶς δηλώσουμε ὅτι τὰ ἐξωφρενικὰ πράγματα ποὺ θὰ διαβάσετε παρακάτω, τὰ ἔχουμε πάρει ἀπὸ μεσαιωνικὰ βιβλία, γραμμένα ἀπὸ ἀνθρώπους σοφοὺς καὶ σοβαροὺς κατὰ τ' ἄλλα, ἀλλ' ἐπηρεασμένους βαθύτατα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τους.

***

Σήμερα, ἡ ἀρθρίτις θεωρεῖται ὡς μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐνοχλητικὲς καὶ ὀδυνηρὲς ἀσθένειες ποὺ ἐξαντλοῦν τὸν ἄνθρωπινο ὀργανισμό. Τότε ὅμως—στὸ μεσαίωνα δηλαδή—ἔφτανε ὁ ἀρθριτικὸς νὰ κλείσῃ κάμποσες φορὲς τὰ μάτια του ἀνοίγοντας συνάμα τὸ στόμα του, γιὰ νὰ γίνῃ στὴ στιγμὴ καλά!

Ὅταν ἔβγαζε κανεὶς στὸ σῶμα ἕνα ἀπόστημα ἢ κανένα ἄλλο ἐνοχλητικὸ σπυρί, θὰ μποροῦσε νὰ γιατρευθῇ ἀμέσως ἂν ἔβαζε πάνω στὸ ἀσθενὲς μέρος τοῦ σώματός του ἕνα κομμάτι πετσὶ ἱππποποτάμου.

Εἶχες ἐπιληψία, παραλυσία, ἀποπληξία ἢ καμμιὰ ἄλλη σοβαρὴ διανοητικὴ ἢ ψυχικὴ πάθησι; Δὲν ἔπρεπε καθόλου νὰ χολοσκάνῃς, γιατὶ τὸ γιατρικὸ ὑπῆρχε ἕτοιμο: Θὰ γιατρευόσουν ἂν ἔπερνες, μέσα σ' ἕνα ποτήρι νερό, λίγη σκόνη ἀπὸ κρανίο ἀνθρώπου!... Ἐννοεῖται ὅμως πὼς ὑπῆρχε καὶ εἰδικὴ συνταγὴ γιὰ τὸν τρόπο κατασκευῆς αὐτοῦ τοῦ γιατρικοῦ: Τὸ κρανίο ἔπρεπε ν' ἀνήκει σὲ ἄνθρωπο ποὺ πέθανε ἀπὸ βίαιο θάνατο. Τὸ κοπάνιζαν μέσα σ' ἕνα γουδί, ὕστερα τὸ ἔβαζαν λίγη ὥρα μέσα σ' ἕνα φοῦρνο καὶ κατόπιν ἔδιναν στὸν ἀσθενῆ αὐτὴ τὴ σκόνη μέσα σ' ἕνα ποτήρι νερό, ὅπως εἴπαμε καὶ παραπάνω.

Μὰ καὶ τὰ παιδιὰ ποὺ πάθαιναν ἐόλογιά, ἔπρεπε νὰ πάρουν σκόνη ἀπὸ κρανίο ἀνθρώπου. Μὲ τὴ διαφορὰ πὼς τὸ κρανίο αὐτὸ ἔπρεπε ν' ἀνήκει σὲ κρεμασμένο ἢ σὲ σκοτωμένο.

Σὲ δαιμόνιζε ἕνας τρομερὸς πονόδοντος; Ἔφτανε ν' ἀγγίξῃς τὸ δόντι ποὺ σοῦ πονοῦσε μ' ἕνα ποδαράκι βατράχου, γιὰ νὰ πάψουν ἀμέσως οἱ πόνοι.

Ἂν τὸ θῦμα τοῦ πονόδοντου ἤτανε μικρὸ παιδί, ἔπρεπε νὰ σφάξῃς ἕνα γέρικο κόκορα καὶ νὰ ἄλειψες τὸ πονεμένο δόντι μὲ τὸ αἷμα ποὺ θὰ τρεχε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ πετεινοῦ.

Ἂν σ' ἔπιανε στομαχόπονος, ἔπρεπε νὰ πάρῃς ἀκαθαρσία γάτας, νὰ τὴν ἀφήσῃς νὰ λυώσῃ μέσα σ' ἕνα ποτήρι ἄσπρο κρασί, καὶ νὰ τὸ πιῇς—ἂν εἶχες, ἐννοεῖται, τὸ κουράγιο!...

Ὁποιος εἶχε ψαμμίασιν, ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῇ σὲ μιὰ θεραπεία πολὺ περίεργη: Θὰ ἔπερνε τὸ κεφάλι μιᾶς τούρνας, ἢ ἀνθίου ὅπως λέγεται ἐπισημονικά, ἐνὸς ψαριοῦ δηλαδὴ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀφοῦ τὸ ἔβαζε νὰ βράσῃ καλὰ μέσα σ' ἕνα ἀμεταχείριστο τσουκάλι, τ' ἄφηνε νὰ στεγνώσῃ στὸν ἥλιο. Ὕστερα, τὸ ψιλοκοπάνιζε, τὸ ἀνακάτωνε μὲ σκόνη ἀπὸ κέρατο ἐλαφιοῦ μέσα σὲ μιὰ γαβάθα γεμάτη ἄσπρο κρασὶ καὶ τὄπινε. Μὰ μποροῦσε νὰ κάνῃ κάτι ἄλλο: νὰ πάρῃ τὴν καρδιὰ μιᾶς κίσσας, νὰ τὴν κόψῃ στὰ τέσσερα, νὰ τὴν ἀφήσῃ εἴκοσι τέσσερες ὧρες νὰ μουσκέψῃ μέσα σὲ ἄσπρο κρασὶ καὶ ὕστερα νὰ τὴν φάῃ. Ἤ, μποροῦσε ἀκόμα νὰ καταφύγῃ καὶ στὸ ἑξῆς γιατρικό, τὸ ὁποῖο ὅμως ἐθεωρεῖτο ὡς συνταγὴ τοῦ διαβόλου: νὰ πάρῃ μιὰ σκουριασμένη δραχμή, νὰ τὴ βάλῃ μέσα σ' ἕνα ποτήρι ἄσπρο κρασί, καὶ νὰ πίνῃ ἀπ' αὐτὸ ἕξῃ μέρες συνεχῶς: τὶς τρεῖς τελευταῖες μέρες τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὶς ἄλλες ἑπόμενες τρεῖς τοῦ καινούριου φεγγαριοῦ.

Γιὰ τὴν ἀρθρίτιδα οἱ ἰατροὶ τοῦ μεσαίωνος συνιστοῦσαν ἐκθύμως κ' ἕνα ἄλλο ἀρκετὰ παράξενο μέσον θεραπείας: ὁ ἄρρωστος ἔπρεπε νὰ πάρῃ τρία ἢ τέσσερα πόδια τυφλοπόντικα καὶ νὰ τὰ δέσῃ στὴν καλτσοδέτα του. Τὸ γιατρικὸ ἤταν ἕνα κ' ἕνα!... Ἂν πάλιν, ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσες στὸ δρόμο σ' ἔπιανε αἱμορραγία ἀπὸ τὴ μύτη, τὸ καλύτερο ποὺ εἶχες νὰ κάνῃς ἤτανε νὰ πάρῃς τρίχες τοῦ λαγοῦ καὶ νὰ βουλώσῃς τὰ ρουθούνια σου. Ὁποιος εἶχε κήλη ἔπρεπε νὰ βάλῃ πάνω στὰ νεφρά του καὶ στὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς μέρος ποὺ πονοῦσε, ἕνα κομμάτι λαγοτόμαρο.

Οἱ γιατροὶ τοῦ μεσαίωνος ἐπεξέτειναν τὴ δικαιοδοσία τους καὶ... στοὺς μεθύσους. Ὅταν ἤθελαν νὰ κάνουν ἕναν ἄνθρωπο νὰ κόψῃ τὸ κρασὶ ἔπαιρναν αὐγὰ κουκουβάγιας, τὰ ἔβραζαν ὅσο πιὸ σφιχτὰ μποροῦσαν καὶ τὰ ἔδιναν στὸ μεθυσμένο νὰ τὰ φάῃ. Ὁ μέθυσος, μόλις τὰ ἔκοβε ὄχι μονάχα δὲν ξανάπινε κρασί, μὰ δὲν ἤθελε οὔτε νὰ τὸ δῇ πειὰ στὰ μάτια του!

Ἴσως ὅλ' αὐτὰ νὰ σᾶς φανοῦν παράξενα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνᾶμε πὼς στὴν ἀποτελεσματικότητα αὐτῶν τῶν συνταγῶν πίστευαν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ ἑκατοντάδες χρόνια, κατὰ τὸ σκοτεινὸ μεσαίωνα.

Ἐξάλλου, ποιὸς μπορεῖ νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ πὼς οἱ ἀπόγονοί μας, ὕστερο' ἀπὸ διακόσια ἢ τριακόσια χρόνια, μὲ τὰς προόδους ποὺ θὰ ἔχῃ ἐπιτελέσει ἀσφαλῶς ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ὡς τότε, δὲν θὰ βλέπουν τὰς σημερινὰς μεθόδους γιὰ τὰς ὁποίας τόσον εἴμεθα περήφανοι, μὲ τὸ ἴδιο εἰρωνικὸ μειδίαμα μὲ τὸ ὁποῖο διαβάζουμε σήμερα ἐμεῖς τὶς συνταγὲς τῶν ἰατρῶν τοῦ Μεσαίωνος;...

Ὁ ἄνθρωπος κάθε αἰῶνα τραβᾶει πιὸ μπροστὰ τοῦ καὶ θεωρεῖ τὰ περασμένα χρόνια σὰν ἐποχὴ σκότους καὶ ἀμαθείας.

Ὁ Ἰατροφιλόσοφος

καὶ θὰ λέω καὶ θὰ λέω!...

Ο ΚΥΡΙΟΣ *(Σηκώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ ντύνεται).*

Η ΚΥΡΙΑ. Ποῦ πᾶς; Καὶ ἔπειτα μοῦ λές ὅτι δὲν εἶσαι ἔνοχος, ἔ; Ποῦ πᾶς λοιπόν; Λέγε ἂν εἶσαι ἄθῶος, ποῦ πᾶς; Σὲ ρωτῶ. Λέγε, ἔνοχε!

Ο ΚΥΡΙΟΣ *(Δείχνοντας πρὸς τὸ παράθυρο, ἀπὸ τὴ χαραμάδα τοῦ ὁποίου μπαίνει τὸ γαλάζιο φῶς τῆς αὐγῆς).*—Κύτταξε, φώτισε πειὰ γυναίκα, καὶ πρέπει νὰ πάω στὴ δουλειά μου. Φύλαξε τὴν ὄρεξή σου γιὰ τὸ μεσημέρι ποὺ θὰ γυρίσω καὶ τότε μοῦ τὰ ψέλνεις καλύτερα.

Η ΚΥΡΙΑ *(Κλαίοντας γιατὶ δὲν ἔχει πειὰ ποῦ νὰ ξεθυμάνῃ).*—Δὲν ἀρκεῖ ποὺ ἐξ αἰτίας σου δὲν ἔκλεισα μάτι ἀπόψε, παρὰ μὲ κοροϊδεύεις κιόλας στὰ πίσω... Ἀσυνείδητε, ἄστοργε, ἄσπλαχνε πατέρα, ἄκαρδε σύζυγε, ἔνοχε, χίλιες φορὲς ἔνοχε!...

Εὐγένιος Σαβὲτ

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Γιὰ τοὺς κορέους

Νὰ ἕνα φάρμακο γιὰ τὸ μεγάλο βάσανο τοῦ καλοκαιριοῦ: τοὺς κορέους.

Ἀλοιφὴ ὑδραργύρου μαζὺ μὲ ἴση ποσότητα πετρελαίου εἶνε ἕνα κι' ἕνα γιὰ τοὺς κορέους.

Μὲ τὴν ἀλοιφὴ αὐτὴ ἐπαλείφετε ὄχι μόνον τὰ κρεββάτια σας, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ξύλινα ἔπιπλα τῶν δωματίων σας.

Τὸ βρόχινο νερὸ

Στὴ Μακεδονία μεταχειρίζονται τὸ βρόχινο νερό, ὅταν βράζουν ὄσπρια, γιὰ νὰ βράζουν γρήγορα καὶ νὰ γίνωνται νόστιμα.

Ἐπίσης πλένονται μὲ αὐτό, γιατὶ μαλακώνει τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καὶ ἐξαφανίζει τὶς ρυτίδες.